

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Dispvatio LXXI. De Sacramento Eucharistiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

logorum opinio. De Ordine itaque, Tannerus & alii putant esse peccatum ad hoc Sacramentum accedere non præmissâ Confirmatione, idque probant ex eo, quod Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 4. de reformatione id præcipere videatur; ibi enim sic habetur: *Primâ tonsurâ non inicientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint.* Unde deducunt hi Auctores, esse præ-

ceptum hæc de re, quod graviter obliget, saltem fulcipientem. Suarez tamen disp. 38. sect. 1. sine, Coninck quaest. 72. art. 8. num. 90. Navarrus cap. 22. num. 9. Soto in quarto dist. 7. art. 8. conclusione tertiâ, Victoria & alii existimant hoc non esse peccatum, saltem mortale, neque hoc loco Concilii ullum importatâ aiunt præceptum.

DISPUTATIO SEPTUAGESIMA P R I M A.

De Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

SANCTISSIMUM hoc Sacramentum jure optimo Sacramentum gratiæ appellatur, utpote quod fontem ipsum & auctorem gratiæ in se continet, ideoque legi gratiæ peculiariter fuit reservatum, ubi Christus per illud mille in nos gratias derivat. Quemadmodum enim in ejus nativitate Melliflui facti sunt cœli, divinusque ros in terram lapsus eam felicissimè irrigavit, ita cœleste hoc manna sumentium animos pascit ac nutrit, virtutumque omnium floribus exornat: ad quem utrumque ejus effectum alludens Prophetæ Zachariæ, excellentissimum hoc Sacramentum vocat Frumentum electorum, & Vinum germinans Virgines. Deinde S. Dionysius de Ecclesiasticâ Hierarchia capite tertio hoc Sacramentum Sacramentorum omnium consummationem esse ait & perfectionem. Eius ergo natura, præstantia, dignitas hoc tractatu sunt explicanda.

SECTIO PRIMA.

An detur Sacramentum Eucharistiæ.

I. Varii ex antiquis hæreticis Sacramentum Eucharistiæ negabant.

SANCTUS Epiphanius, Theodoretus, & alii referunt quosdam ex antiquis hæreticis, ut Archonticos & Messalianos, quorum illi Eucharistiæ omnino negabant, hi nullius esse utilitatis asserabant. Alii verò, ut Petrobursiani, quamvis Christam Sacramentum Corporis & Sanguinis sui in ultimâ cenâ instituisse, & Apostolis sumendum tradidisse faterentur, negabant tamen eum potestatem hoc Sacramentum consecrandi aliis dedisse, adeoque post Christi mortem Sacramentum Eucharistiæ dicebant in Ecclesiâ non extitisse, sicque non fuisse perpetuum. Sed hæc hæreticorum somnia jam penitus evanuerunt: unde nullus est ex hujus temporis sectariis, quamvis ad novitatem omnes maximè sint proni, qui hoc Sacramentum planè abrogare sit ausus.

Dicendum itaque dari Sacramentum Eucharistiæ, seu corpus & sanguinem Christi sub speciebus panis & vini verè & realiter contentum, idque fide certum est, & in variis Conciliis, ut Carthaginensi tertio, Lateranensi, Florentino, ac Tridentino definitum, ac denique hæc veritas ab Ecclesiâ jam inde ab ejus primordiis ut certa & indubitata per totum terrarum orbem perpetuâ traditione fuit recepta.

Probatur primò ex illo Matthæi 26. Marci 14. & Lucæ 22. *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus.* Qui sermo, inquit Pater Edmundus Campianus Ratione secundâ circa initium, visus est ipsi Lutherò tam potens, ut cum etiam disciperet fieri Zuiniglianus, quod eâ re plurimum incommodare Pontifici potuisset: captus tamen & vinculus apertissimo contextu cederet; neque minus invitus Christum verè præsentem in Sacramento sanctissimo fateretur, quam olim demones victi miraculis Christum Dei filium vociferati sunt. Imò, ut de abrogandâ Missâ, ait ipse, cum longam hæc de re disputationem cum demone habuisset, ab eo nihilominus convinci non potuit, nec ullo modo induci, ut Christum sub

II. Dari Sacramentum Eucharistiæ, fide certum est.

III. Ex sacris Literis ostenditur Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus panis & vini verè ac realiter præsentem in Sacramento sanctissimo fateretur, quam

sub panis & vini speciebus verè ac realiter præsentem esse negaret.

IV. *Aliis sacra Scriptura locis veris Christi in Eucharistia præsentia probatur.* Probat secundò; Joannis enim 6. loquens Christus de hoc Sacramento, seu corpore suo sub speciebus panis, Ego, inquit, sum panis vite, & postea: Panis quem ego dabo, caro mea est, caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, tandem vers. 59. concludit: Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Denique Apostolus i. ad Corinthios 12. ad panis hujus & calicis sumpcionem, necessarium esse docet, ut se homo probet, hoc est, ut ait Concilium Tridentinum sessione 13. cap. 7. *Ve nullus sibi conscius mortalis peccati quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissâ sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* Hinc ergo colligitur, id, ad quod sumendum præparare se debet, esse verè Corpus & Sanguinem Christi; si enim aliud nihil esset quàm panis, ad quid tanta præparatio?

V. *In hac veritate defendendâ unanimi consensu conspirant Patres.* Huic insuper veritati unanimi consensu subscribunt Patres: & ut ex plurimis eorum testimoniis pauca producam, S. Dionysius libro de Hierarchiâ Ecclesiasticâ, cap. 3. parte 3. Sic hoc Sacramentum alloquitur: *O divinisimum, & sacrosanctum Sacramentum, obducta tibi significantium signorum operimenta dignanter aperi, & perspicue nobis fac appareat; nostrosq; spirituales oculos, singulari, & aperto tue lucis fulgore imple.* Ex quibus ejus verbis manifestè habetur, eum hoc Sacramentum non merum fuisse panem existimasse, sed Christum sub speciebus illis verè fuisse contentum. Idem docet Tertullianus in libro de Resurrectione carnis: *Caro, inquit, corpore & sanguine Christi vescitur, ut anima de Deo saginetur.* Hoc ipsum clarè probat Origenes, tum alibi, tum homiliâ septimâ in libro Nume: *Tunc, inquit, in enigmate erat manna cibus, nunc autem in specie caro Verbi Dei, est verus cibus, sicut ipse dicit, Quia caro mea verè est cibus:* ubi quod Manna in figurâ significabat, hic ait verè & propriè contineri, corpus scilicet Christi, ergo non tropicè tantum, ut volunt sectarii, sub his speciebus existit Christus, nam tropicè manna erat corpus Christi.

VI. *Patres atantè omnium jam inde à nascente Ecclesiâ hoc idem operè testantur.* Idem etiam expressis verbis tradit S. Cyprianus, S. Athanasius, S. Irenæus, Justinus Martyr, S. Augustinus, S. Basilus, S. Chrysostomus, & alii passim, qui fusè referuntur distinctè 2. de Consecratione, eorumque auctoritates per omnes jam inde à Christo ætates procedens copiosè affert Bellarminus tomo tertio, libro secundo de Sacramento Eucharistiæ per triginta octo capita, quæ apud ipsum videri poterunt. Duo tantum testimonia iis quæ numero præcedente retuli, adjungam, primum S. Ambrosii, qui libro 4. de Sacramento cap. 5. sic loquitur: *ante verba Christi calix est vini & aqua plenus, ubi verba Christi operata fuerint, ibi sanguis efficitur, qui plebem redemit.* Concludo tandem pulcherrimo hæc de re dicto S. Joannis Damasceni sic libro 4. Fidei, cap. 14. de hoc mysterio loquentis: *Non est figura panis & vinum corporis & sanguinis Christi: absit enim hoc, sed est ipsum corpus Domini deificatum, ipso Domino dicente, hoc est meum, non figura corporis, sed corpus, non figura sanguinis, sed sanguis.*

VII. *Ex modo loquendi Patrum hoc idem ulterrimè declaratur.* Antiquitatis ergo vox est, in sanctissimo hoc Sacramento corpus Christi & sanguinem verè ac propriè existere; Patres enim omnes hoc Sacramentum vocant corpus & sanguinem Christi: illud insuper appellant tremenda mysteria, pretium nostrum, &c. imò identidem dicunt hoc Sacra-

mentum non esse figuram, sed verum corpus Christi, & in hoc ab agno Paschali, Manna & similibus distingui, sicut corpus differt ab umbrâ. Eucharistiam præterea adorandam & invocandam esse affirmabant, omnique cultu ac veneratione prosequendam: quæ omnia clarissimè demonstrant existimasse eos divinum hoc Sacramentum non esse panem, sed Christum ipsum sub speciebus panis & vini contentum. Hinc etiam proveniebat, ut tantam curam ac diligentiam adhiberent, ne vel minima illius particula in terram decideret, qua in re non ita erant solliciti de pane illo quem in usum catechumenorum benedicebant; mos enim antiquus, ut refert S. Augustinus lib. 2. de peccat. meritis, cap. 26. olim viguit in Ecclesiâ, ut panis benediceretur, qui daretur catechumenis, quem nihilominus, quamvis teste Sancto Augustino esset sanctus, non tamen mille & mille gradibus tanti faciebant ac sacrosanctam Eucharistiam, hanc namque ne conspici quidem sinebant ab infidelibus, vel catechumenis.

VIII. *Ethnici Christianis exprobra-* Denique ita hoc fidelium omnium animis infederat, Christum scilicet in hoc Sacramento contineri, & sub panis & vini speciebus sumi, ut teste Tertulliano in Apolog. cap. 7. Ethnici Christianis exprobra-

SECTIO SECUNDA.

In quo Eucharistiæ Sacramentum consistat.

IX. *Statu præsentis diffinitatis præparatur.* RATIO dubitandi inde oritur, quòd res variaz in hoc Sacramento contineantur, quæ ad illius constitutionem concurrunt, nempe corpus Christi, species, verba consecrationis, &c. de quibus inquirendum, Utrum hæc omnia intrinsecè in eo tanquam verè illius partes & constitutiva reperiantur? Ulterior etiam quæstio est, an hæc sola, vel alia insuper sint Sacramenti hujus essentia; nonnulli enim, ut videbimus, sumpcionem de intrinsecò illius conceptu esse affirmant. De singulis in hac disputatione agendum.

X. *Diversitate feruntur auctorum hac de re sententia.* Primò itaque Sotus in 4. dist. 8. quæst. unicâ, art. 2. & alii solas species aiunt adæquatè constituere hoc Sacramentum. Durandus disputatione octavâ sectione secundâ vult illud in solâ consecratione consistere, Antecolus, & alii in sumpcionem. Gabriël verò, sicut in Sacramento Ordinis varii gradus constituunt diversa Sacramenta partialia, quæ tamen omnia unum integrant adæquatam Sacramentum Ordinis, ita in Eucharistiâ consecrationem, species consecratas, & sumpcionem ait tria constituere partialia Sacramenta, licet omnia unum integrant totale. Tandem Waldensi tribui solet opinio asserens solum corpus & sanguinem Christi constituere hoc Sacramentum, quem tamen Vasquez hic, disputatione

tionem centesimam sexagesimam septimam numero decimo ab hac sententia liberare conatur.

III. Communio Theologorum sententia est, species panis & vini intrinsecè con-stituere hoc Sacramentum.

Prima Conclusio: Species panis & vini intrinsecè constituunt hoc Sacramentum: ita communiter Theologi, qui videri poterunt apud Suarezium hic, disputatione quadragesimam secundam, sectione primam, Vasquez disputatione centesimam sexagesimam septimam, capite tertio, & alios. Ratio est primò, quia Concilium Tridentinum & Patres asserunt corpus Christi contineri in hoc Sacramento, quod manet post consecrationem: ergo species sunt quid constituens hoc Sacramentum, cum nihil contineri possit in seipso, pars autem optimè intelligitur contineri in toto. Secundò, quia juxta Concilium Tridentinum sessione decima tertia, capite tertio, Eucharistia est *Symbolum rei sacre, & invisibilis gratie forma visibilis*, ergo corpus Christi solum & sanguis non possunt adequatè constituere hoc Sacramentum sine speciebus, cum sine illis non sint signum sensibile.

IV. Sacramentum consistit ex sensibilitate, sicq; includere debet aliquid sensibile intrinsecè.

Dices: Sufficit quòd extrinsecè connotent species, unde tota ratio Sacramenti consistere poterit adequatè in corpore Christi. Contra: Sacramentum consistit ex sensibilitate, ergo debet in se includere aliquid sensibile, & non illud extrinsecè solum connotare; sic enim sensibilitas non esset de intrinsecà constitutione Sacramenti contra omnes. Requiritur ergo & sufficit ad rationem Sacramenti, quòd aliquid in se sensibile includat, per quod reliqua reddantur sensibilia, licèt omnia quæ ad illius constitutionem spectant, per se sensibilia non sint; quòd etiam in Sacramento Pœnitentiæ constat, ubi contritio non est sensibilibus nisi per Confessionem, & generatim compositis physicis, igni, aquæ, homini, Leoni, & cæteris attribuitur sensibilitatem, cum tamen eam per se non habeant, sed per accidentia.

V. Dices: Species panis & vini sine verbis consecrationis non reddunt corpus Christi sensibile.

Urgebis: Species solæ non reddunt corpus Christi sensibile in Sacramento, imò potius significant panem, ergo ut significant corpus Christi, debent sumi species ut subsunt verbis consecrationis, ergo vel Sacramentum hoc includit etiam tanquam partem sui verba consecrationis, vel non habet in se aliquid sensibile. Respondetur negando consequentiam; ad hoc enim ut dicatur in se includere intrinsecè aliquid sensibile, sufficit quòd signum aliquid includat, quòd sit sensibile, licèt habitudo ad rem significatam non sit subiecta sensui, ut constat in omni signo ad placitum; sicut si quid sit signatum sigillo Principis, est signum sensibile illud pertinere ad Principem, licèt ipsa habitudo, quam dicit sigillum illud non sit sensibilibus, cum non significet nisi ex institutione præterita, quæ jam sensu percipi non potest.

VI. Species simul cum corpore Christi causant gratiam.

Dices secundò: Sacramenta novæ legis causant gratiam, sed species hic non causant, sed solum Corpus Christi, ergo: Responderi potest, quamvis species solæ non causent gratiam, causare tamen simul cum corpore Christi, ut ait Suarez disp. quadragesimam secundam, sect. tertiâ, Coninck questione septuagesimam tertiâ, articulo primo, numero vigesimo quarto, & alii.

VII. Dices: In cibo materiali substantia nutrit, non accidentia.

Nec sequitur, etsi in cibo materiali sola substantia nutriat, non accidentia, idem fieri debere in hoc cibo spirituali, & consequenter species nihil debere efficere. Respondetur enim disparitatem esse, quòd cibus materialis non alio modo nutriat quam ex eo quòd substantia alimentum

convertatur in substantiam aliti, & una forma succedat alteri in eadem materiâ: hic verò longè alio modo fit nutritio, nimirum per productionem alterius, nempe gratiæ, in quam nec species, nec corpus Christi convertitur, imò debent existere quando gratia producitur.

Secunda conclusio: Corpus etiam & sanguis Christi constituunt intrinsecè hoc Sacramentum: ita Auctores communiter, quos citant & sequuntur Suarez & Vasquez in primâ conclusione citati. Probatur primò ex Patribus; Sanctus namque Irenæus libro quarto, capite trigésimo quarto dicit Eucharistiam duabus rebus constare, alterâ terrenâ, alterâ cœlesti. Idem habet Sanctus Damascenus libro quarto, capite decimo quarto: *Duplices, inquit, sumus & compositi, par esiam fuit dari nobis cibus duplicem & compositum*. Deinde in Concilio Florentino illud dicitur esse hoc Sacramentum, quod à Sacerdote conficitur, Sacerdos autem non solas species conficit, nec corpus solum, sed corpus ut conjunctum cum speciebus, seu illud totum, ergo.

VIII. Corpus etiam & Sanguis Christi sunt de intrinsecò conceptu huius Sacramenti.

Secundò probatur: Sacramentum namque Eucharistiæ dat gratiam per modum cibi, id autem quod in hoc Sacramento præcipuè habet rationem cibi, est corpus Christi juxta illud Joannis sexto, versu quinquagesimo sexto: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo*: & versu quinquagesimo secundo: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum, & panis quem ego dabo caro mea est, pro mundi vitâ*. Deinde versu quinquagesimo octavo: *Qui manducat me, & ipse vivet propter me*: ergo id quod in hoc Sacramento præcipuè habet rationem cibi, est Corpus & Sanguis Christi.

IX. Eucharistia dat gratiam per modum cibi, hic autem cibus est corpus Christi.

Neque his obstat communis doctrina Theologorum tria statuentium in quovis Sacramento, *Sacramentum tantum*, id scilicet quod tantum significat, *rem tantum*, nempe id quod significatur, & non significat, *rem & Sacramentum*, id nimirum quod & significatur & significat: quo sensu Innocentius III. capite *Cum Marthe de celebratione Missarum* ait in Sacramento Eucharistiæ Sacramentum tantum esse species panis & vini, rem tantum esse gratiam & charitatem, seu unitatem corporis Christi mystici, rem tandem & Sacramentum, esse corpus & sanguinem Christi. Respondetur, hoc nil facere contra nos; quando enim dicit Pontifex & Theologi, species esse Sacramentum, non intendunt hoc Sacramentum adequatè consistere in speciebus, sed has ita significare, ut non significantur, cum tamen corpus Christi & significetur per species, & gratiam significet.

X. Quid sit in hac materiâ Sacramentum tantum, res tantum, res simul & Sacramentum.

Licèt etiam in quibusdam Sacramentis id quod dicitur *res simul & Sacramentum*, nempe character in Baptismo, Confirmatione, & Ordine non constituat intrinsecè Sacramenta illa, hoc tamen universim non est verum, nam juxta Suarezium disp. quadragesimam secundam, sect. quartâ, & alios, Contritio est simul res & Sacramentum, & tamen intrinsecè constituit Sacramentum Pœnitentiæ. Cum ergo corpus & sanguis Christi significant practice gratiam, erunt quid intrinsecè constituens hoc Sacramentum, quòd institutum est per modum cibi, ut diximus.

XI. Interdum id quod non constituit intrinsecè Sacramentum, dicitur res simul & Sacramentum.

Quæres: Utrum Sacramentum Eucharistiæ importet in recto solas species connotando corpus Christi, an econtra corpus Christi in recto connotando

XII. Quid in Sacramento Eucharistiæ

importatur in recto, quid in obliquo.

connotando species in obliquo, an demum utrumque in recto? varii sunt dicendi modi: Suarez citatus sectione quartâ, sine, hoc ultimum amplectitur, & quamvis fortè totalis recidat in quaestionem de nomine, cum omnes inter quos procedit hæc controversia admittant tam species, quam corpus Christi, intrinsicè hoc Sacramentum constituere: Conformius tamen est modo loquendi, tam ipsius Christi, quam Sanctorum Patrum, si dicamus hoc Sacramentum in recto importare corpus Christi, species in obliquo.

XIII. Hoc ipseus Christi verba aperit indiani.

Probatur: Christus enim Joannis sexto ait: *Panis quem ego dabo caro mea est, &c.* eodem modo loquuntur Patres, Sanctus Ambrosius libro de his qui initiantur, capite nono, *Sic, inquit, Sacramentum quod accipis Christi sermone conficitur, & in illo Sacramento Christus est, quia corpus est Christi:* eodem modo loquitur Iulianus Martyr: *Hoc alimentum, inquit, apud nos vocatur Eucharistia, hanc verò postea ait esse carnem & sanguinem Christi;* qui modus loquendi aliis etiam Patribus familiaris est. Hæc tamen locutiones falsæ essent, si hoc Sacramentum in recto includeret, non corpus Christi solum, sed etiam species; tunc enim non magis dici posset hoc Sacramentum est corpus aut caro Christi, quam homo est anima aut corpus.

XIV. Ratio est, quia in omni propositione verâ redum prædicati identifi- ficari debet cum recto subjecti.

Ratio est, quia ut propositio sit vera rectum prædicati identificari debet cum recto subjecti, quâ de causâ dicunt Theologi hanc vocem homo prout significat compositum ex personalitate divinâ & naturâ humanâ non importare in recto humanitatem, sed solum subsistentiam divinam, alioqui, inquit, hæc propositio *Deus est homo,* esset falsa, cum Deus non sit humanitas & subsistentia divina, sed realiter ab hoc complexo distinctus, sicut includens ab incluso. Cum ergo eodem modo corpus Christi distinguatur à corpore & speciebus, si ambo sumantur in recto, non minus falsa erit hæc propositio, *Corpus Christi est Eucharistia,* quæ tamen frequens est apud Patres, quam esset falsa hæc *Deus est homo,* si humanitas importaretur in recto.

XV. Alio tamen modo explicari possunt Patres, & dici hoc Sacramentum includere etiam species in recto.

Si tamen quis explicare velit Patres, ut dicant hoc Sacramentum esse corpus Christi, id est non esse meram illius umbram, ut erat Agnus Paschalis, & alia antiquæ legis Sacramenta, sed verè rem ipsam in se continere, dicere poterit eum Suario citato Sacramentum Eucharistiæ includere tam species, quam corpus Christi in recto.

XVI. Suarez an Sacramentum hoc ex iis etiam partibus constituitur, quæ illi sunt per concomitantiam.

Quæres: Utrum constituatur hoc Sacramentum intrinsicè ex iis solis Christi partibus, quæ ponuntur sub speciebus ex vi verborum, an etiam ex iis quæ illic sunt per concomitantiam. Respondetur, directè & per se constitui ex iis solis, quæ ponuntur ex vi verborum, unde sub speciebus panis ingreditur Sacramenti constitutionem per se solum corpus primariò, sanguis autem secundariò, & econtra sub speciebus vini, anima verò & divinitas utrobique: unde idem specie quoad hoc formaliter esset Sacramentum in triduo ac modo. Ratio autem probabilis esse potest, quia ea quæ solum sunt per concomitantiam, nec sunt sensibilia per se, nec per verba, alioqui ex vi illorum ponerentur: sed de hoc plura postea.

SECTIO TERTIA.

An sumptio & consecratio sit pars hujus Sacramenti.

VT omitam hæreticos, qui Christum asserunt non esse præsentem in hoc Sacramento, nisi dum actu sumitur, ac proinde illud dicunt consistere in usu; hos inquam ut omitam, cum fide certum sit Christum verè & realiter esse in Sacramento statim post consecrationem, idque permanenter, Gabriël distinctione octavâ, quaestione primâ, articulo tertio, dubio secundo affirmat Eucharistiæ sumptionem esse Sacramentum à Sacramento Eucharistiæ distinctum, tum quia alia Sacramenta consistunt in usu, ut constat, tum præcipuè quia per Eucharistiæ sumptionem confertur gratia, ergo est Sacramentum, cum sit caeremonia sacra ad hoc à Christo instituta dum dixit: *Hoc facite in meam commemorationem, & qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.*

Sed hoc nullo modo est admittendum; tum quia est contra communem & ab omnibus receptam Theologorum sententiam, tum maxime quia contra universalem doctrinam Ecclesiæ: deinde concedere necessariò debet Gabriël plura Sacramenta quam septem. Unde Pater Tannerus hic disputatione quintâ, quaestione tertiâ, numero quadragesimo septimo merito ait hanc Gabriëlis opinionem esse periculosam. Ad rationes verò ab eo supra allatas, decursu hujus sectionis satisfiet, ubi etiam lata inter hoc & alia Sacramenta quoad usum ostendetur disparitas.

Secundò rejiciendum est Aureoli placitum relatum à Capreolo in quarto, distinctione octavâ, quaestione unicâ, articulo secundo, qui quamvis sumptionem non statuat Sacramentum ab Eucharistiâ distinctum, ait nihilominus sumptionem esse partem illius essentialem, sicque hoc Sacramentum ante usum non esse completum: quæ sententia, ut videbimus, est multò pejor præcedente.

Prima conclusio: Sumptio Eucharistiæ, non est pars Sacramenti, sed solum illius applicatio, ut effectum operetur: ita Sanctus Thomas quaestione septuagesimâ tertiâ, dum ait Sacramentum hoc perfici in ipsâ consecratione materiæ, ac proinde ante sumptionem. Idem habet quaestione septuagesimâ octavâ, articulo primo, ad secundum, ubi docet sumptionem esse tantum usum hujus Sacramenti, & perfectionem secundam & extrinsecam illius, non primam, seu aliquid de conceptu illius constitutivo.

Sanctum Thomam sequuntur Capreolus, Soto, Ledesma, Suarez disp. quadragesimâ secundâ, sect. quartâ, Bellarminus libro quarto de Sacramento Eucharistiæ, capite primo & secundo. Valentia quaest. primâ, puncto tertio, Vasquez disp. centesimâ sexagesimâ tertiâ, capite tertio, numero vigesimo quinto, Tannerus disp. quintâ, quaest. tertiâ, numero quadragesimo sexto; Coninck quaest. septuagesimâ tertiâ, art. primo, num. vigesimo sexto, & alii. videtur etiam mens Concilii Tridentini sessione decimâ tertiâ, capite tertio, ubi differentiam inter illud & alia Sacramenta assignat, quod hæc tunc solum vim sanctificandi accipiant, quando iis utitur, Sacramentum verò Eucharistiæ ante usum perficiatur.

Probatur

I. Rejiciendâ hic imprimis sunt hæretici, qui negant Christum esse in hoc Sacramento, nisi dum actu sumitur.

II. Hæc Gabriëlis sententia nullo modo est admittenda.

III. Pejus docet Aureolus sumptionem esse partem essentialem hujus Sacramenti.

IV. Sumptio est tantum applicatio, non pars Sacramenti Eucharistiæ.

V. S. Thomam sequuntur Theologi istius communis sententia.

VI. Probatur primò: Dicitur enim hoc Sacramentum cibum animæ, nutrire fideles, &c. unde sicut in cibo materiali sumptio non nutrit, sed est solummodo applicatio cibi, qui nutrit: idem contingit in præsentem. Secundò: Si namque sumptio esset pars hujus Sacramenti, Sacramentum ante usum non esset completum, quod licet, ut vidimus, concedat Aureolus, ait tamen P. Tannerus numero quadragesimo septimo hoc esse plusquam falsum, & communi modo loquendi Conciliorum ac Patrum, ipsique sensui fidelium repugnare, præsertim cum dicat Aureolus sumptionem esse partem essentialem hujus Sacramenti.

VII. Nec etiam est pars illius integralis; materia enim adæquata remota hujus Sacramenti secundum Patres & Concilia sunt panis & vinum, proxima autem solæ species consecrata, & corpus ac sanguis Christi, dicitur siquidem hoc Sacramentum esse cibum animæ, sumi à fidelibus, aservari in viaticum, circumgestari, &c. quæ omnia contingunt ante sumptionem. Præterea conficitur hoc Sacramentum adæquatè à solo Sacerdote, ut docent Patres & Concilia, ergo ante usum Sacramentum est completum, præcipuè cum ad usum applicari possit à Diacono.

VIII. Hæc itaque est differentia inter hoc & alia Sacramenta, ut docet Sanctus Thomas citatus, quod cum illa in usu consistant, applicatio Sacramenti non distinguatur ab usu; usus enim per alium usum applicari non potest, sicut nec actio per aliam actionem produci, unde idem est Baptismus & applicatio Baptismi, nempe ablutio; Sacramentum verò Eucharistiæ servatur in cibum, & in viaticum, adoratur, circumgestatur, &c. quæ omnia sonant quid permanentis. Requiritur tamen ad hoc ut gratiam conferat sumptio tanquam conditio necessaria, sicut in cibo materiali; unde si alio modo quam per comestionem miraculosè collocaretur in stomacho, non conferret gratiam, cum Christus non promiserit gratiam nisi manducantibus carnem suam, & sanguinem bibentibus, ac proinde iis non alio modo sumptis, quam per modum cibi & potus, alioqui per merum contactum, ut si quis manu hostiam consecratam teneret, gratiam ei conferret.

IX. Quamvis autem sumptio ad effectum Sacramenti requiratur, non tamen causat gratiam, sed sola Eucharistia, sicut cibum tantum naturalis nutrit, non comestio, sicque dicit Christus Joannis sexto, versu quinquagesimo octavo: *Qui manducat me, ipse vivet propter me.* Imò, ut notat Coninck citatus, numero vigesimo quarto, si corpus Christi miraculosè poneretur sub speciebus alterius substantiæ, particulam carnis exempli gratia, & quis hoc sciens, tanquam Sacramentum particulam illam sumeret, nullam inde gratiam ex opere operato ex vi præsentis institutionis perciperet, per quæ responsum est ad argumentum Gabriëlis.

X. Secunda conclusio: Quamvis latè loquendo consecratio dici possit pars constitutiva hujus Sacramenti, propriè tamen non est pars illius: ita Sotus in quarto, dist. octavâ, in responsione ad tertium: Vasquez disp. centesimâ sexagesimâ septimâ, capite tertio. Coninck quæst. octogesima tertiâ, articulo primo, num. octavo, & alii. Secundam conclusionis partem probant aliqui, quia verba non ingrediuntur hoc Sacramentum tanquam rectum. Sed contra: Latius

enim patet pars quam rectum, albedo siquidem est pars albi, humanitas est pars physicè componens hominem unâ cum verbo, & tamen importatur solum in obliquo, ut supra diximus.

Probatur itaque: Sacramentum enim Eucharistiæ est quid permanentis, ut constat ex Concilio Tridentino, sessione decimâ tertiâ variis locis, ubi docet hoc Sacramentum reservari in sacratio, proponi populo adorandum, ad ægrotos deferri, manducari, &c. quæ omnia sonant quid permanentis: ergo verba consecrationis non constituunt tanquam pars hoc Sacramentum cum non permanent.

Dices primò: Verba illa manent moraliter. Contra: Quæ de hoc Sacramento affirmant Patres & Concilia, sonant quid physicum, & consequenter partes illius debent physicè existere & licet in aliis Sacramentis, cum consistant in successione, unâ parte existente dici possint existere, sicut tempus & res aliæ successivæ, non tamen res permanentes; unde nunquam existeret mensa, vel statua, si partes ita producerentur successivè, ut antequam ultimæ producerentur, primæ destruerentur.

Optimam hujus rationem reddit Coninck numero undecimo, quia cum res successivæ non possint unquam totæ simul existere, nec fieri in iis distinguatur ab esse, solum dicuntur existere in quantum producuntur modo sibi connaturali, nempe secundum aliquam sui partem: res verò permanentes cum existere simul secundum se totas possint, non dicuntur existere nisi existentibus omnibus partibus. Imò in rigore res, quæ includit diversas partes fluentes non potest unquam propriè dici existere: unde nec Pœnitentia, nec aliud Sacramentum, quod in actione consistit, potest propriè dici existere quando altera illius pars non est, licet componere possint partes illæ fluentes unum Sacramentum; sicut etiam partes longæ orationis successivè prolata componere possint invicem unam orationem, non tamen potest propriè dici oratio illa existere quando vel ultima, vel alia ejus pars existit.

Dices secundò: Hoc Sacramentum non est sensibile per solas species, sed per verba, ergo etiam verba ingrediuntur illius constitutionem, cum ingrediuntur illius sensibilitatem, & rationem signi. Sed contra: Nec verba sine aliquo alio reddunt hoc Sacramentum sensibile; si enim Laicus quispiam verba consecrationis super species illas proferret, non efficeret signum gratiæ, ergo sicut præter species requiruntur verba consecrationis, ita præter hæc requiritur ut prolata sint à Sacerdote ritè ordinato, ergo etiam ordo Sacerdotalis erit pars Sacramenti Eucharistiæ; quod enim est pars partus, est pars totius, ordo autem Sacerdotalis est secundum adversarios pars verborum consecrationis, ut verba consecrationis sunt. Idem dici posset de intentione suscipientis Baptisimum ad valorem Sacramenti, & de ægritudine suscipientis Extremam-Uncionem.

Respondetur itaque juxta primam partem conclusionis, si ea omnia vocare quis velit partes Sacramenti alicujus, quæ quovis modo ad illius consecrationem sunt necessaria, consecrationem esse partem Sacramenti Eucharistiæ, sicut & institutio Dei agrè à ratione partis hoc modo sumptæ excludi potest, & alia multa, ut discurrenti patebit. Partes autem propriè dictæ illæ solæ sunt, quæ præcipuo quodam modo præ aliis ad alicujus constitutionem concurrunt, quo modo

XI. Sacramentum Eucharistiæ est quid permanentis, verba autem transeunt.

XII. Nec satisfactio si quis illicitis verbis manere moraliter.

XIII. Diversissima in modo existendi est ratio de rebus successivis & permanentibus.

XIV. Objic. Hoc Sacramentum non est sensibile sine verbis, ergo per hæc constituitur.

XV. Indirectè & improprie multa dici possunt spectare ad alicujus rei essentiam.

modo se habere videntur species & corpus Christi respectu Eucharistiæ. Quod corpus Christi præcipue spectet, non est dubium; quod etiam species peculiari modo, & primariò Sacramentum hoc constituent, similiter videtur clarum; juvant enim præcipue ad operationes omnes, quæ circa illud exerceri debent, ut ad afferuationem, gestationem, sumptionem, &c. unde sicut propterea forma in compositis physicis est pars compositi quia est radix variarum operationum ad illud spectantium, ita species ob eandem rationem erunt pars propriè dicta Eucharistiæ, alia verò, ut verba consecrationis, spectabunt quidem, sed modo minùs principali, & tanquam connotata quadam seu circumstantiæ, si in rigore loqui velimus: & per hæc patet prima pars conclusionis.

XVI.
Obiic. Concilium Florentinum dicere formam huius Sacramenti esse verba Salvatoris.

Dices tertio, Concilium Florentinum in decreto Eugenii asserere formam huius Sacramenti esse verba Salvatoris, ergo verba non minùs intrinsecè & tanquam partes constituent hoc Sacramentum, quam reliqua. Contra: Etiam dicit Concilium, panem & vinum esse illius materiam, & tamen certum est non esse partes huius Sacramenti. Respondetur ergo, solùm velle Pontificem requiri verba consecrationis tanquam quid ad consecutionem huius Sacramenti necessarium, sicut etiam requiruntur panis & vinum, Dum autem dicit formam huius Sacramenti esse verba Salvatoris, loquitur de materiâ & formâ ad consecutionem huius Sacramenti necessariâ, non de materiâ & formâ ex quâ constituitur; unde postquam dixit Pontifex verba Salvatoris esse formam, expressè subjungit, quibus hoc Sacramentum conficitur, quibus innuit se non loqui de partibus constituentibus hoc Sacramentum sicut de formis & partibus intrinsecè constituentibus alia Sacramenta, quæ cum in usu & actione consistant, eadem est materia & forma quibus conficiuntur, & constituuuntur, quod secus contingit in venerabili Eucharistiâ, quæ est res permanens.

SECTIO QUARTA.

Quomodo Sacramentum Eucharistiæ fit unum specie & numero.

I.
Sermo est de formali ratione huius Sacramenti.

DE formali ratione Sacramenti procedit hæc quaestio; materialiter enim loquendo res varietatis, & specie distinctæ circa illud reperiuntur, ut duæ species panis & vini, duæ etiam formæ verborum eaque diversissimæ, per quas hoc Sacramentum conficitur. Deinde in sacrosanctâ Eucharistiâ sunt signa sacra maximè diversa, species quippe panis corpus secundum se significant, species vini sanguinem, ergo constituunt diversa Sacramenta, non partialia, sed adæquata; nec enim qui Eucharistiæ sub specie panis suscipit, suscipere dicitur partem Sacramenti, sed totum, ergo diversum specie Sacramentum integrum constituit ab eadem Eucharistiâ sub specie vini: quæ magis declarabuntur numero sequente.

II.
Quam unitas in hoc Sacramento requiritur.

Notandum ex Sancto Thoma quæst. septuagesimâ tertiâ, art. secundo, corpore, dum de unitate huius Sacramenti est sermo, non perfectam requiri unitatem, sed eam tantum, quæ in rebus & signis artificialibus reperiri potest; nec enim in ullo Sacramento est perfecta unitas, cum ex rebus diversissimis consistit, ut Baptismus

ex verbis & ablutione, Pœnitentia ex dolore interno penitentis, confessione, & absolutione, & sic de aliis. Solùm ergo hæc loquimur de unitate quâdam morali & proportionatâ ad unam signi rationem constituendam; res enim hæc varias & plursquam specie distinctas intervenire certum est.

Quoad unitatem ergo specificam dico primò, Sacramentum Eucharistiæ, licet materialiter in se plura specie includat, simpliciter tamen esse unum specie Sacramentum: ita Sanctus Thomas citatus, Sanctus Bonaventura, Halensis, Scotus, Durandus, & alii communiter in quarto, dist. octavâ, Suarez hic, disp. trigessimâ nonâ, sect. tertiâ, Coninck in hunc articulum, & omnes communiter.

Probatur primò ratione Sancti Thomæ: hoc quippe Sacramentum institutum est tanquam convivium spirituale, & ad instar convivii corporalis, quod non ad famem tantum, sed etiam sitim extinguendam ordinatur, & ad hominem plenè satiandum; sicut autem cibus & potus in convivio corporali, etsi specie distincta, unum integrant convivium, ita & de spirituali dicendum, ubi eadem hominis refectio per gratiam expressius per utramque speciem significatur, quam per alteram tantum.

Secundò probatur: Nam utraque species simul significat perfectè unum Christum, secundum corpus & sanguinem, unde sicut hæc, licet specie distincta secundum multorum sententiam constant unum corpus integrum, ita & hæc duæ species illa repræsentantes unum constant Sacramentum, deinde significat utraque speciem gratiam & etiam gloriam, quæ plenè satiat animam, sicut illa corpus.

Dices: Qui suscipit speciem panis, dicitur, non partem Sacramenti, sed totum suscipere, quod etiam docet Tridentinum sessione vigesimâ primâ, canone tertio. Confirmatur: Patres subinde vocant diversa Sacramenta: eodem etiam modo loquitur Ecclesia in quadam collectâ dicens: *Sacramenta quæ sumpsimus*, &c. Respondetur cum Suarío citato, & aliis, partem se pè recipere denominationem totius, ut pars domus, est domus, pars horti, hortus, &c. quamvis omnes partes unum componant hortum & domum. Secundò dico, quoad effectum quamvis speciem esse convivium & Sacramentum, unde Laicus sub unâ specie sumit totum Sacramentum, cum sumat totum Christum, una tamen species formaliter seu in ratione signi non ita perfectè est totum Sacramentum, cum non perfectè significet quoad modum vel refectioem spiritualem, & expressionem partium Christi: unde ait Sanctus Bonaventura disp. undecimâ, art. secundo, quaestione secundâ, fideles accipere in unâ specie totum Sacramentum, quoad efficientiam, non quoad significationem.

Ad confirmationem respondetur cum Sancto Thoma ad primum, Ecclesiæ eodem loco vocare Eucharistiæ unum Sacramentum, imo hic modus loquendi est frequentior: quando ergo dicitur hoc Sacramentum multa, intelligendum est materialiter & secundum quid, ut ibidem, & in corpore ait Sanctus Doctor, vel ob plura signa partialia & mysteria in iis contenta, vel quia in fine sacrificii solerent plerumque fideles communicare, & sic aliquo modo plura Sacramenta suscipere, ut notat Suarez §. Tandem Concilia.

III.
Quomodo Sacramentum Eucharistiæ plura in se specie distincta continent, est tamen simpliciter unum specie Sacramentum.

IV.
Optima huius rei ratio assignatur à Doctore Angelico.

V.
Utraque species simul unum Christum integrè significat secundum corpus & sanguinem.

VI.
Obiic. Hæc à Patribus & Ecclesiâ interdum vocantur diversa Sacramenta.

VII.
Quando hoc Sacramentum dicitur plura, intelligendum hoc est materialiter, & secundum quid.

Dico

VIII. Dico secundò: Si cum Patribus supra citatis asseramus Sacramentum Eucharistiæ in recto solum importare corpus & sanguinem Christi, species in obliquo, tunc omnes hostias consecratas, non solum quæ in eodem altari sunt, aut pixide, sed etiam in toto orbe, esse unum numero Sacramentum, sicut si Verbum assumeret plures humanitates, esset tantum unus homo, aut si eadem particula panis, una scilicet hostia in mille diversis locis statueretur, & in singulis esset diversa albedo, adhuc esset unum album. Hanc sententiam tenet Suarez disputatione trigesima nonâ, sectione quartâ; & præter dicta probari videtur ex illo Apostoli primæ ad Corinthios, versu decimo septimo, *Omnes idem corpus sumus, qui de eodem pane participamus.*

Sin verò quis velit species ingredi in recto, dicere poterit quoties species physicè discontinuata multiplicantur, tot esse diversa physicè Sacramenta: ita Vasquez disp. centesimâ septuagesimâ octavâ, capite secundo, si tamen physicè discontinuata species moraliter conjungantur, ut contingit de iis, quæ sunt in eadem pixide exempli gratia, moraliter sunt unum Sacramentum; sicut enim est unum convivium licet rebus diversis constet, ita & unum esse potest ferculum licet illius partes sint discontinuæ. Quando autem moraliter censeatur unum numero Sacramentum, quando non, ut in aliis rebus, ita & in hac relinquendum est communi hominum ætimationi.

IX. Si species ingrediuntur Sacramentum in recto, pro physicè discontinuata specie ratione specierum unum dicitur Sa-
cramentum.

DISPUTATIO SEPTUAGESIMA SECUNDA.

De necessitate Sacramenti Eucharistiæ.

Sacro-sanctam Eucharistiam, Sacramentorum omnium esse absque omni comparatione perfectissimum, in superioribus est demonstratum, cum Christum Deum & hominem in se contineat, ubi etiam ostendimus ex divinisimo hoc Sacramento bona plurima excellentissimaq; in eos qui illud dignè suscipiunt, derivari. In presenti ergo quarimus an non utile tantum nobis sit, sed etiam necessarium.

SECTIO PRIMA.

Utrum sumptio Eucharistiæ vel in re vel in voto, sit medium necessarium ad salutem.

I. Duplex est necessitas, antecedens & consequens.

Necessitas duplex est, antecedens & consequens: Necessitate ergo antecedente certum est Eucharistiam non fuisse ad salutem necessariam, cum Deus multis aliis modis homines salvare potuerit sine Eucharistiâ, vel ullo omnino Sacramento, sicut & sine ipsâ Incarnatione. Sermo itaque tantum est de necessitate consequente, nempe utrum positâ institutione hujus Sacramenti, sit illius usus necessarius ad salutem, non necessitate solum præcepti, sed mediæ, ita scilicet ut requiratur usus hujus Sacramenti ad aliquem effectum simpliciter ad salutem consequendam necessarium, sicut requiritur Baptismus.

II. Hæretici quidam olim Eucharistiam si-

omitto antiquos quosdam hæreticos, qui ita necessariam ad salutem Eucharistiæ sumptionem existimabant, ut parvulis unâ cum Baptismo Eucharistiam darent, quam consuetudinem apud

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

nonnullos ex Græcis viguisse docent Auctores, mul cum & Armenis familiarem fuisse constat, imò eò Baptismo usque procefferunt aliqui, ut hominibus jam defunctis Eucharistiam ministrarent, ut refertur in sextâ Synodo, & in Concilio Antifiodorensi, Canone duodecimo, & Concilio Carthaginensi tertio, Canone sexto: ubi etiam fit mentio aliquorum apud quos in more erat etiam Baptismus defunctis administrare.

His verò omisiss, Catholici nonnulli dixerunt Eucharistiam vel re, vel voto esse tam necessariam ad vitam spirituales, quam est cibus ad corporalem: ita Petrus Soto, Roffensis, & alii & inclinare videtur Sanctus Thomas hic, quæst. septuagesimâ tertiâ, articulo tertio, & quæst. septuagesimâ nonâ, articulo primo ad primum, & quæstione octogesima, articulo undecimo ad primum.

Notandum primò cum Vasquez disput. centesimâ sexagesimâ nonâ, cap. primo, num. sexto, aliqua ita re ipsa esse necessaria ad salutem consequendam, ut sine iis in re non positis haberi omnino salus non possit, qualia sunt in adultis auxilia gratiæ prævenientia, in parvulis Baptismus extra casum martyrii, &c. hæc verò licet sint necessaria necessitate mediæ, non tamen præcepti,

III. Ex orthodoxis aliqui dixerunt Eucharistiam tam esse necessariam ad vitam spirituales, quam est cibus materialis ad corporalem.

IV. Aliqua etiam in re posita, necessaria sunt ad salutem.